

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annettua lakia. Esityksen mukaan koulumaitotukea koskevat säännökset muutetaan vastaamaan uudistettua Euroopan unionin lainsäädäntöä. Samalla lakiin lisättäisiin oppilaille jaettavaksi tarkoitetuille hedelmille ja vihanneksille myönnettävän Euroopan unionin lainsäädäntöön perustuvan tuen käyttöönottoa ja täytäntöönpanoa koskevat säännökset. Jatkossa nämä järjestelmät muodostaisivat yhtenäisen koulujakelutuen. Sen tarkoituksena on edistää terveellisiä ruokailutottumuksia tukemalla kyseisten tuotteiden kulutusta kouluissa ja päiväkodeissa.

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2017 lisätalousarvioksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2017.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Nykytilan arviointi.....	4
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	5
3.1 Tavoitteet	5
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	5
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	6
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	6
4.1 Taloudelliset vaikutukset	6
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	8
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	8
5 ASIAN VALMISTELU.....	8
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	8
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	8
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	11
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	11
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	16
3 VOIMAANTULO.....	16
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	17
4.1 Elinkeinovapaus.....	17
4.2 Omaisuuden suoja.....	17
4.3 Yhdenvertaisuus.....	17
4.4 Norminantovaltuus.....	18
LAKIEHDOTUS	20
Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta	20
LIITE	24
RINNAKKAISTEKSTI.....	24
Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta	24

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Koulujakelujärjestelmä jakautuu toisaalta hedelmien, vihannesten ja banaanien toimittamista oppilaitoksiin koskevaan tukeen (*kouluhedelmätuki*) ja toisaalta maidon ja maitotuotteiden toimittamista oppilaitoksiin koskevaan tukeen (*koulumaitotuki*). Näiden tukijärjestelmien täytäntöönpano on jäsenvaltiolle vapaaehtoista. Suomessa on tähän saakka ollut käytössä vain koulumaitotuki.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Suomessa koulumaitotuki on ollut käytössä vuodesta 1995. Koulumaitotuen piirissä oli meillä lukuvuonna 2014—2015 noin 89 % kouluissa ja päivähoidossa olevista lapsista. Viime vuosina nestemäisten maitotuotteiden käyttö on vähentynyt ja rasvattoman maidon kulutus vähenee jo toista vuotta perättäin. Vuonna 2015 maitoa ja piimää käytettiin 123 litraa henkeä kohden (Luonnonvarakeskus 2016).

Koulujakelujärjestelmä perustuu EU:n lainsäädäntöön. Siitä säädetään nykyisin maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1308/2013, jäljempänä *markkinajärjestelyasetus* ja erityisesti sen 22—25 artikloissa. Koulujakelujärjestelmän täytäntöönpanoon sovelletaan myös yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 352/78, (EY) N:o 165/94, (EY) N:o 2799/98, (EY) N:o 814/2000, (EY) N:o 1290/2005 ja (EY) N:o 485/2008 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1306/2013.

Koulumaitotuen määrästä säädetään maataloustuotteiden yhteiseen markkinajärjestelyyn liittyvien tiettyjen tukien ja vientitukien vahvistamista koskevien toimenpiteiden määrittämisestä annetussa neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1370/2013, tarkemmin sen 5 ja 6 artikloissa.

EU:n lainsäädäntö on muuttunut siten, että koulumaitotukea ja kouluhedelmätukea koskevat säännökset on yhdistetty. Jatkossa molempien tukijärjestelmien täytäntöönpanon edellytyksinä olevat kansallisesti laadittavat strategiat perustuvat samoihin säännöksiin. Myös järjestelmien rahoitusta koskevia säännöksiä on yhtenäistetty samoin kuin tuen kohteen ja määrän sääntelyä. Suomen kannalta keskeisimmät muutokset koskevat tuotteiden jakelun lisäksi toteutettavia liitännäistoimenpiteitä. Näiden tarkoituksena on EU:n lainsäädännön mukaan kyseisten maataloustuotteiden kulutuksen lisääminen ja ruokavalioiden muovaaminen terveellisemmiksi. Niiden tarkoituksena on myös luoda lapsille suhde maatalouteen ja maataloustuotteisiin.

Muutoksista on säädetty asetusten (EU) N:o 1308/2013 ja (EU) N:o 1306/2013 muuttamisesta hedelmien ja vihannesten, banaanien ja maidon toimittamista oppilaitoksiin koskevan tukijärjestelmän osalta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/791, jäljempänä *parlamentin ja neuvoston koulujakeluasetus*. Samassa yhteydessä on annettu myös maataloustuotteiden yhteiseen markkinajärjestelyyn liittyvien tiettyjen tukien ja vientitukien vahvistamista koskevien toimenpiteiden määrittämisestä annetun asetuksen (EU) N:o 1370/2013 muuttamisesta annettu neuvoston asetus (EU) 2016/795. Kyseisiä EU:n asetuksia sovelletaan 1 päivästä elokuuta 2017 alkaen.

Koulujakelujärjestelmästä on säädetty tarkemmin neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maidon ja tiettyjen maitotuotteiden toimittamiseksi koulujen oppilaille myönnettävän yhteisön tuen osalta annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 657/2008 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 täydentämisestä siltä osin kuin on kyse jäsenvaltioiden laatimista kansallisen tai alueellisen tason strategioista koulumaitojärjestelmää varten annetussa komission delegoidussa asetuksessa (EU) N:o 1047/2014 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 täydentämisestä hedelmien ja vihannesten, hedelmä- ja vihannesjalosteiden sekä banaanituotteiden toimittamiseen ja jakamiseen kouluhedelmäjärjestelmän mukaisesti myönnettävän unionin tuen osalta annetussa komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2016/247.

Mainitut komission asetukset on korvattu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 soveltamissäännöistä hedelmien ja vihannesten, banaanien ja maidon toimittamisesta oppilaitoksiin myönnettävän unionin tuen osalta annetulla komission täytäntöönpanoasetuksella 2017/39, jäljempänä *koulujakelutuen täytäntöönpanoasetus* ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 täydentämisestä hedelmien ja vihannesten, banaanien ja maidon toimittamiseen oppilaitoksille myönnettävän unionin tuen osalta sekä komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 907/2014 muuttamisesta annetulla komission delegoidulla asetuksella 2017/40. Kyseisiä EU:n asetuksia sovelletaan lukuvuonna 2017/2018 ja sitä seuraavina lukuvuosina myönnettävään tukeen.

Kansallisesti koulumaitotuen täytäntöönpanosta säädetään maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetussa laissa (999/2012), jäljempänä *markkinajärjestelylaki*, ja tarkemmin sen 32 a ja 33—36 §:ssä. Tukijärjestelmän täytäntöönpanossa sovelletaan lisäksi markkinajärjestelylain 49, 50, 55 ja 56 §:ää sekä 10 luvun säännöksiä. Koulumaitotuen täytäntöönpanosta on annettu lisäksi valtioneuvoston asetus koulumaitotukeen kelpoisista tuotteista (314/2013).

2.2 Nykytilan arviointi

Koulumaitotuen jatkamista on pidetty perusteltuna, koska järjestelmää hyödynnetään Suomessa hyvin laajasti. Ilman tukijärjestelmää maitotuotteiden kulutus todennäköisesti laskisi nykyistä nopeammin. Valtion ravitsemusneuvottelukunnan antamien kouluruokailusuositusten mukaan rasvaton maito ja piimä ovat nuorille hyviä ruokajuomia. Niitä ja muita rasvattomia ja vähärasvaisia nestemäisiä maitovalmisteita, kuten jogurttia ja viiliä tulisi käyttää noin puoli litraa päivässä.

Kouluhedelmätuki ei ole nykyisin käytössä Suomessa. Sen käyttöönotto on katsottu perustelluksi, koska tutkimusten mukaan kasvien, hedelmien ja marjojen käyttöä tulisi lisätä. Niitä tulisi tarjota joka aterialla. Tämä tarkoittaa ravitsemussuositusten mukaisesti vähintään puolta kiloa eli 5—6 annosta päivittäin (1 annos = 1 kourallinen ja lasten annos on noin puolet aikuisen annoskoosta). Suomalaiset aikuiset miehet syövät kasviksia (mukaan lukien hedelmät ja marjat) ja kasvisruokia noin 260 grammaa ja naiset noin 330 grammaa päivässä (Finravinto, 2012). OECD:n tilastojen mukaan noin 30 prosenttia väestöstä syö päivittäin hedelmiä ja 40 prosenttia kasviksia. Sukupuolten väliset erot ovat suuria ja erot näkyvät jo varhaislapsuudessa. Lasten kasvien syöntiä on tutkittu yksittäistutkimuksissa 2000-luvulla: 10—11 -vuotiaat lapset käyttivät kasviksia noin 100 grammaa ja hedelmiä noin 100 grammaa päivässä. Tutkimusten mukaan alle kouluikäisistä puolet syö vain yhden kasvisannoksen (ml. hedelmät ja marjat) päivässä.

Muuttunut koulujakelutukea koskeva EU:n lainsäädäntö edellyttää muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on varmistaa, että kansallinen lainsäädäntö mahdollistaa koulujakelujärjestelmää koskevan uudistetun EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon Suomessa ja että myös kouluhedelmätuen myöntäminen olisi jatkossa mahdollista.

Koulujakelujärjestelmän tavoitteena on edistää terveellisiä ruokailutottumuksia, lisätä maataloustuotteiden kulutusta ja lähentää lasten suhdetta maatalouteen. Esityksen tarkoituksena on myös lisätä luonnonmukaisen tuotannon tunnettuutta ja tuotteiden kysyntää.

Luonnonmukaisten tuotteiden osalta voidaan todeta, että markkinajärjestelyasetuksen 23 artiklan 11 kohdassa säädettyihin jäsenvaltion harkintavaltaan kuuluviin tuotteiden valintaperusteisiin kuuluvat myös luonnonmukaiset tuotteet. Kansallisella tasolla taas on huomioitava valtioneuvoston periaatepäätös kestävien ympäristö- ja energiaratkaisujen (Clean-tech-ratkaisut) edistämisestä julkisissa hankinnoissa, joka suosittelee luomulle 20 %:n osuutta 2020 mennessä. Lisäksi valtion hankintayksiköt noudattavat julkisissa hankinnoissa muun muassa seuraavia tavoitteita: Keittiöissä ja ruokapalveluissa on hankittava ravitsemussuositusten mukaista sekä luonnonmukaisesti tuotettuja, kasvispainotteisia tai sesonginmukaisia elintarvikkeita. Julkisissa keittiöissä tarjotusta ruoasta tulisi olla luomua 20 %:a prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Valtioneuvosto suosittelee, että muutkin hankintayksiköt noudattavat näitä periaatteita. Näin ollen olisi johdonmukaista edistää luomun käyttöä myös koulujakelujärjestelmän mahdollistamissa puitteissa.

Mainitun parlamentin ja neuvoston koulujakeluasetuksen perusteluiden mukaan on havaittu, että erityisesti tuoreiden hedelmien ja vihannesten ja kulutukseen tarkoitettun maidon kulutus on laskusuunnassa. Sen vuoksi olisi aiheellista keskittää koulujärjestelmissä tapahtuva jakelu ensisijaisesti näihin tuotteisiin. Nykytilanteessa tuoreiden hedelmien ja erityisesti vihannesten sekä maitotuotteiden kulutus vähenee lasten keskuudessa ja lasten lihavuus yleistyy runsaasti lisättyjä sokereita, suolaa, rasvaa tai lisäaineita sisältäviin elintarvikkeisiin suuntautuvien kulutustottumusten takia.

Parlamentin ja neuvoston koulujakeluasetuksen perusteluiden mukaan olisi myös pyrittävä varmistamaan paikallisten ja alueellisten tuotteiden jakelu. Näin ollen koulujakelujärjestelmällä voitaisiin edistää myös paikallisten maataloustuotteiden käyttöä.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Terveellisten ruokailutottumusten edistämistä toteutetaan nykyisin kuntien tarjoamalla lakisääteisellä, opetukseen osallistuvalla oppilaalle maksuttomalla kouluruokailulla ja koulumaitojärjestelmällä. Kouluruokailun järjestäminen on kunnan ja koulun vastuulla. Valtion ravitsemusneuvottelukunta on vuonna 2008 antanut kouluruokailusuositukset kouluruokailun järjestämisestä muun muassa ruokailuaikojen, ruokailuympäristön, aterioiden ravintosisällön ja ruoka-aineiden valinnan osalta. Uudet kouluruokailusuositukset on juuri julkaistu. Niistä mahdollisesti aiheutuvat muutostarpeet huomioidaan järjestelmän täytäntöönpanon yhteydessä.

Koulujakelujärjestelmä mahdollistaa Euroopan unionin rahoituksen koululaisten ravitsemuksellisten tavoitteiden täydentämiseksi. Järjestelmää on jo vakiintuneesti käytetty Suomessa maitotuotteiden osalta. Muutoksena nykytilaan nähden olisi myös hedelmien ja vihannesten jakelu ja tähän liittyvät liitännäistoimet. Aikaisempaan tilanteeseen nähden hedelmille ja vi-

hanneksille myönnettävää tukea koskeva EU:n lainsäädäntö on muuttunut siten, että järjestelmässä ei ole enää pakollista jäsenvaltion omaa rahoitusosuutta. Kouluhedelmäjaketun hallinnointi ja toimeenpano olisi pääosin mahdollista yhdistää koulumaitojaketun kanssa sekä Maa-seutuvirastossa että kouluissa. Näin ollen myös kouluhedelmätuen käyttöönotto nykyisten järjestelmien rinnalle olisi perusteltua.

Tuen kohteena olevien tuotteiden osalta voidaan tehdä painotuksia, kuten esimerkiksi painottaa lähellä tuotettua tai luonnonmukaista tuotantoa. Luonnonmukaisesti tuotetuille tuotteille on tarkoitus säätää tavanomaista tuotantoa korkeampi tukitaso.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi markkinajärjestelylain muutoksista, jotka mahdollistaisivat koulumaitotukea koskevan uudistetun EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon ja kouluhedelmätuen käyttöönoton Suomessa. Muutokset ehdotetaan toteutettavaksi siten, että uudistettua koulujaketujärjestelmää voitaisiin alkaa toteuttaa lukuvuoden 2017 alusta lukien eli 1.8.2017 lukien.

Järjestelmää toimeenpantaessa on tarkoitus esittää luonnonmukaisesti tuotetuille tuotteille korkeampaa tukitasoa verrattuna tavanomaisesti tuotettuihin tuotteisiin.

Koulumaitojärjestelmä on tarkoitus säilyttää mahdollisimman paljon nykyisenkaltaisena. On arvioitu, että koulumaitotuki voitaisiin käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa kohdentaa edelleen kaikille päivähoitossa sekä ensimmäisen ja toisen asteen oppilaitoksissa oleville lapsille. Määrärahan rajallisuuden ja luonnonmukaisten tuotteiden korkeamman tukitason vuoksi tuettavia tuotteita jouduttaneen kuitenkin nykyisestä supistamaan ja keskittämään tuki nestemäisiin tuotteisiin.

Koska jaettava hedelmä- ja vihannestuki on suhteellisen pieni, tukea tulisi toimenpiteiden paremman vaikuttavuuden aikaansaamiseksi voida kohdentaa tietyille ikäryhmille ja keskittää tuen käyttö lyhyempiin ajanjaksoihin esimerkiksi satokauden mukaan. Terveellisten ruokailutottumusten edistämisen kannalta tärkein ikäryhmä vaikuttaisi olevan peruskoululaiset.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2017 lisätalousarvioksi. Esitykseen valtion vuoden 2017 lisätalousarvioksi on tarkoitus sisällyttää ehdotus määrärahan lisäyksestä koulujaketutukea varten momentille 30.20.41 (EU-tulotuki ja EU-markkinatuki, arviomääräraha). Määrärahan lisäys tarvitaan lähinnä hedelmien ja vihannesten hankintaan tarvittavan tuen osuuteen. Momentille jo sisältyvän koulumaitotukeen varatun määrärahan arvioidaan riittävän. Vuoden 2017 talousarviossa momentille on budjetoitu määrärahaa yhteensä 540 miljoonaa euroa, josta EU-markkinatukien osuus on 5 miljoonaa euroa (EU-yksityisen varastoinnin tuki 1,2 miljoonaa euroa ja koulumaitotuki 3,8 miljoonaa euroa).

Koulujaketujärjestelmän puitteissa EU:n varoista myönnettävissä olevan tuen enimmäismäärä on EU:n lainsäädännön mukaan koulumaitotuen osalta 3 824 689 euroa ja kouluhedelmätuen osalta 1 599 047 euroa lukuvuotta kohden, jolloin rahoitus jakautuu kahdelle budjettivuodelle. EU:n varoista on mahdollista saada lisätukea, jos muut jäsenmaat eivät hae tukea täysimääräisesti. Koulujaketujärjestelmään on EU:n lainsäädännön mukaan mahdollista myöntää myös kansallista tukea. Osa tuesta voidaan käyttää liitännäistoimiin. Koulujaketujärjestelmää voi-

daan täydentää joko kansallisin tai EU:n kokonaan rahoittamin liitännäistoimin. Valtion 2016 III lisätalousarviossa myönnetty 500 000 euroa on tarkoitus käyttää uuden EU:n koulujakelujärjestelmän käynnistysvaiheessa kansallisesti rahoitettaviin liitännäistoimenpiteisiin ja järjestelmästä tiedottamiseen edunsaajille.

Maidon kokonaistuotanto vuonna 2015 oli 2 365 miljoonaa litraa. Maidon kulutukseen ei ole odotettavissa tukijärjestelmästä johtuvaa kasvua, koska järjestelmä on maidon osalta tälläkin hetkellä käytössä. Tuettua koulumaitoa jaetaan vuosittain nykyisin noin 18 miljoonaa litraa. Tällä ei maidon kokonaiskulutuksen kannalta ole suurta merkitystä, mutta koulussa tarjottava maito voi kuitenkin totuttaa nuoret käyttämään sitä myös koulun ulkopuolella, minkä pidemmällä aikavälillä arvioidaan lisäävän tai ainakin ylläpitävän maidon kulutusta.

Koulujakelujärjestelmän käyttöönoton on tarkoitus lisätä hedelmien ja vihannesten kulutusta. Tukijärjestelmän vaikutuksia hedelmä- ja vihannestuotteiden tuotannon kannalta ei yleisesti ottaen pidetä kuitenkaan kovin suurina, koska jaettavissa oleva tuki on varsin vähäinen. Esimerkiksi vuonna 2013 pelkästään kasvihuonetomaatin tuotannon arvo Suomessa oli noin 76 miljoonaa euroa. Väestön kasvisten kulutuksen arvioidaan kuitenkin monipuolistuvan ja kasvavan, jos kasviksia totutaan syömään varhain ja niistä tulee näin osa päivittäistä ruokavaliota.

Tukijärjestelmällä ei arvioida olevan suurta merkitystä elintarviketeollisuuden kannalta. Hedelmissä ja vihanneksissa on tarkoitus painottaa tuoretuotteita. Hedelmien ja vihannesten käytön lisääntyminen saattaa lisätä kysyntää pienyrityksille, jotka esimerkiksi paloittelevat valmiiksi hedelmiä ja vihanneksia. Kouluille ja oppilaitoksille tuotteita toimittava vähittäis- ja tukkukauppa saattaa hyötyä lisääntyneestä hedelmien ja vihannesten kysynnästä.

Yksittäisen tuotetyypin kohdalla vaikutukset voivat olla tuottajien kannalta suurempia. Vaikutukset riippuvat siitä, mitä tuotteita valitaan tuen kohteeksi ja mikä näiden tukitaso tulee olemaan. Kulutusmäärien lisääntyminen riippuu valituista tuotteista. Hedelmissä ja vihanneksissa tuotekirjo on laaja ja hintavaihtelut erittäin suuria. Järjestelmän alkuvaiheessa on tarkoitus ottaa mukaan vain rajattu määrä helposti jaettavia ja lapsille maistuvia tuotteita. Tukeen oikeutuista tuotteista ja tuen määrästä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella, minkä vuoksi tuotekohtaisia arvioita voidaan antaa vasta asetuksen antamisen yhteydessä.

Järjestelmässä on tarkoitus edistää luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden kulutusta, mikä voi osaltaan parantaa näitä tuotteita tuottavien maataloustuottajien ja myyvien ruoka-alan yritysten taloudellista asemaa. On todennäköistä, että luonnonmukaisesti tuotetulle maidolle myönnettävä korkeampi tukitaso lisäisi luonnonmukaisesti tuotetun maidon kulutusta ja kasvattaisi luonnonmukaisesti tuotetun maidon markkinoita. Vuonna 2016 luomumaitoa tuotettiin 54 miljoonaa litraa eli noin 2 prosenttia Suomessa vuosittain tuotetusta maitomäärästä. Kasvua edelliseen vuoteen oli noin 7 miljoonaa litraa.

Luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden suosiminen järjestelmässä hyödyttäisi koko luomuketjua volyymin kasvaessa. Hedelmissä ja vihanneksissa huomattava osa luomutuotteiden tarjonnasta on tuontituotteita. Hintaero tavanomaisesti tuotettuun on yleensä suuri, minkä vuoksi suuri osa tuotteista kouluihin ostavista tahoista valitsee nykyisin tavanomaisesti tuotetun vaihtoehdon. Hintaeroa voitaisiin kompensoida korkeammalla tukitasolla. Pienikin kysynnän kasvu saattaa kannustaa hedelmien ja vihannesten tuottajia siirtymään luomutuotantoon. Koska tukitasoista on tarkoitus säätää valtioneuvoston asetuksella, tarkemmat tuotekohtaiset vaikutukset voidaan kuitenkin arvioida vasta asetuksen antamisen yhteydessä.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Koulujakelujärjestelmän täytäntöönpano kuuluisi Suomessa Maaseutuvirastolle, joka nykyisinkin vastaa koulumaitotuen täytäntöönpanosta. Koulumaitotukea koskevilla muutoksilla ei olisi liitännäistoimenpiteitä lukuun ottamatta merkittäviä vaikutuksia Maaseutuviraston tehtävien osalta. Kouluhedelmätuen täytäntöönpanon osalta on arvioitu, että lisähenkilötyövuosia ei tarvita. Liitännäistoimenpiteiden osalta on tarkoitus, että Maaseutuvirasto kilpailuttaa hankkeina toteutettavat liitännäistoimet ja seuraa ja valvoo niiden toteutumista. Kouluille aiheutuisi nykytilaan nähden jonkin verran lisätyötä hedelmien ja vihannesten jakelusta ja liitännäistoimenpiteiden toteuttamiseen osallistumisesta.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Koulujakelujärjestelmä edistäisi osaltaan lasten terveellisiä ruokailutottumuksia. Parlamentin ja neuvoston koulujakeluasetuksen perusteluiden mukaan koulutukselliset liitännäistoimenpiteet ovat keskeinen väline, jonka avulla lapset saavat uuden suhteen maatalouteen ja erilaisiin, erityisesti heidän alueellaan tuotettuihin maataloustuotteisiin. Aikaisemmin Suomessa ei ole toimeenpantu liitännäistoimia koulumaitojärjestelmässä. Liitännäistoimilla voidaan edistää ruokakasvatusta sekä lisätä lasten tietämystä maataloustuotannosta ja ravitsemuksesta esimerkiksi pelien, esitteiden, tilavierailujen ja palkintojen avulla. Myös lähiruoasta ja ruoantuotannon ympäristövaikutuksista voidaan parhaiten kertoa liitännäistoimenpiteiden avulla.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Ministeriö on järjestänyt koulujakelujärjestelmän ja kansallisen lainsäädännön uudistamisesta kaksi sidosryhmätapaamista, joissa saatua palautetta on hyödynnetty esityksen valmistelussa. Esityksestä pyydettiin lausuntoa seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, Maaseutuvirasto, Opetushallitus, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Lainsäädännön arviointineuvosto, Valtion ravitsemusneuvottelukunta, Ammattikeittiöosaajat ry, Ekocentria, Elintarviketeollisuusliitto ry, Kauppapuutarhaliitto ry, Maidonjalostajien ja meijeritukku kauppiaiden liitto ry, Maito ja terveys ry, Luomuliitto ry, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Maitovaltuuskunta, Opetusalan ammattijärjestö, Pro Luomu ry, Puutarhaliitto ry, Päivittäistavarakauppa ry, Ruokatieto yhdistys ry, Suomen Kuntaliitto ry, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, Svenska Trädgårdsförbundet rf, Yhdistyneet luomutuottajat ry, Arla Oy, Heinon Tukku Oy, Kanta-Hämeen Tuoretuote Oy, Kimmon Vihannes Oy, Meira Nova Oy, Satotukku Oy, Valio Oy ja Ålands Centralandelslag, ÅCA.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Lausunnon antoivat Ammattikeittiöosaajat ry, Ekocentria, Espoon kaupunki, Helsingin kaupunki, Luomuliitto ry, Luonnonsuojeluyhdistys Tuottava Maa - Turvattu Luonto ry, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusjärjestö MTK ry, Maaseutuvirasto, Maidonjalostajien ja meijeritukku kauppiaiden liitto ry, Maito- ja terveys ry, Mehu- ja säilyketeollisuusyhdistys ja Pakaste- ja perunateollisuusyhdistys (ETL), Oulun kaupunki, Pro Luomu ry, Puutarhaliitto ry, Sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen kuntaliitto ry, Suomen Meijeriyhdistys (ETL), Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, Svenska Trädgårdsförbundet rf, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Turun kaupunki, Valtion ravitsemusneuvottelukunta, valtiovarainministeriö

ja Vantaan kaupunki. Oikeusministeriö ei antanut lausuntoa, mutta kommentoi myöhemmin pyydettyä esityksen sähköistä hakua koskevaa osuutta.

Annetuissa lausunnoissa esitykseen suhtauduttiin yleisesti ottaen positiivisesti ja esityksen päälinjausta siitä, että koulujakelujärjestelmää laajennetaan hedelmiin ja vihanneksiin kannatettiin.

Tuen kohderyhmien osalta esitys sai pääsääntöisesti myönteistä palautetta, joskin osassa lausunnoista ehdotettiin myös muita kohderyhmiä. Esityksen lähtökohtana on maidon osalta ollut nykytila eli tuettuja tuotteita voitaisiin jakaa lapsille ja oppilaille päiväkodeissa, esikouluissa, perusasteen oppilaitoksissa ja toisen asteen oppilaitoksissa. Koska määrältään varsin rajallista hedelmien ja vihannesten tukea on vaikea saada riittämään jaettavaksi kaikille ikäryhmille siten, että tuella olisi tavoiteltuja vaikutuksia, lähtökohdaksi on otettu sen kohdistaminen tietyille ikäryhmille. Hallinnollisen taakan minimoimiseksi olisi perusteltua rajata tuki myös organisaatiokohtaisesti siten, että vähäistä tukea ei pyritäisi kohdistamaan jaettavaksi esimerkiksi sekä lastentarhoissa että kouluissa. Näistä syistä valmistelun lähtökohtana on ollut hedelmä- ja vihannestuon kohdentamien peruskouluissa jaettavaksi. Asiasta on tarkoitus säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Eniten eriäviä mielipiteitä esitettiin tavoitteesta painottaa luomutuotteita myöntämällä niille korkeampaa tukea. Osassa lausunnoista tämän nähtiin vaarantavan tavanomaisesti tuotettujen tuotteiden jakelumahdollisuuksia. Toisaalta osassa lausunnoista linjaus todettiin hallituksen periaatepäätöksen mukaiseksi ja osassa ehdotettiin tukea vain luomutuotteille. Syitä painottaa luonnonmukaisesti tuotettuja tuotteita on selvitetty edellä yleisperusteluissa. Tuen kohteena olevien tuotteiden osalta esille nousivat erityisesti hedelmien ja vihannesten satokausittainen jakelu ja kotimaisuus, joita laajasti pidettiin ensisijaisina kriteereinä suhteessa luonnonmukaisesti tuotettuihin tuotteisiin. Maitotuotteiden rajaamisesta vain nestemäisiin tuotteisiin esitettiin erilaisia näkemyksiä.

Yksittäisten tuotteiden tukikelpoisuudesta ja tukitasosta sekä Suomelle osoitettavan tukimäärän mahdollisimman tehokkaasta käyttämisestä annetuista lausunnoista voi todeta, että tarkoituksena on tukea sekä tavanomaisesti että luonnonmukaisesti tuotettuja tuotteita siten, että tarjolla olisi kotimainen vaihtoehto. On huomioitava, että tuotevalinnat tekevät tuotteita hankkivat tahot, pääasiallisesti kunnat. Tässä esityksessä on kyse siitä, minkä tuotteiden hankinnalle voidaan myöntää tukea. Tuotteista ja tukitasoista on tarkoitus säätää ehdotettavan valtuuden nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Tässä yhteydessä on tarvetta sovittaa yhteen toisaalta luomutuotannon painotus ja toisaalta muiden tuotteiden ja erityisesti kotimaisten tuotteiden tarjonnan varmistaminen. Tarkoituksena on luonnollisesti myös se, että Suomelle osoitettu tuki käytetään mahdollisimman tehokkaasti. Tuoteryhmiä ja määrärahan riittävyyttä koskevat lausunnot samoin kuin kouluruokailusuositus huomioidaan kyseistä valtioneuvoston asetusta annettaessa. Sesonkiluonteisuus toteutuu hedelmien ja vihannesten osalta jo siksi, että jaettavissa oleva tuki ei todennäköisesti riitä jatkuvaan tuotteiden jakeluun.

Joissakin lausunnoissa kiinnitettiin huomiota hallinnolliseen taakkaan. Maaseutuvirastossa on pyritty saamaan järjestelmä mahdollisimman helpoksi käyttää siltä osin kuin kyse on kansalliseen harkintavaltaan liittyvistä seikoista. On kuitenkin selvää, että EU-rahoitteisessa tuessa ei voida poiketa EU:n lainsäädännössä säädetyistä vaatimuksista, joihin voi liittyä hallinnollista taakkaa.

Lausunnoissa ei tullut esille sähköistä hakua vastustavia kommentteja. Koska oikeusministeriö ei antanut esityksestä lausuntoa ja koska esitykseen sisältyneeseen ehdotukseen sähköisen hakumenettelyn pakollisuudesta voi liittyä perustuslaista johtuvia rajoitteita, asiasta pyydettiin

vielä erikseen oikeusministeriön kantaa. Oikeusministeriön puolelta todettiin, että haku tulisi olla mahdollista myös kirjallisesti paperimuodossa ja siten, että tämä oikeus ei voisi olla viranomaisen hyväksymisestä riippuvainen. Näin ollen katsottiin, ettei säännöstä sähköisen hakumenettelyn pakollisuudesta voida antaa ja esitysluonnoksesta poistettiin kyseinen säännösehdotus. Vapaaehtoisesta sähköisestä hausta ei katsottu tarpeelliseksi säätää, koska se on mahdollista nykyisinkin yleislainsäädännön nojalla ja tästä on erikseen jo mainittu markkinajärjestelylain 70 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 131/2012 vp).

Muutamassa lausunnossa kiinnitettiin huomiota ehdotukseen, jonka mukaan tuen määrää voidaan muuttaa, jos hakemusten tukimäärä ylittää jaettavissa olevan tuen määrän. Säännös selkiyttäisi sitä, miten kyseisessä tilanteessa meneteltäisiin. Vastaavia säännöksiä on myös maataloustukia koskevissa säädöksissä. Kyseistä tilannetta pidetään epätodennäköisenä ja sitä on tarkoitus kaikin keinoin välttää. Hakemusten määrää tullaan seuraamaan mahdollisimman tarkasti. Tilanteeseen voidaan tarvittaessa reagoida ennakolta tukitason alentamisella ja näin välttyä tarpeelta periä jo myönnettyjä tukia takaisin. Lisäksi saattaa olla mahdollista voida saada lisärahoitusta koulujakelutuen EU:n järjestelmästä, joka mahdollistaa eri jäsenmaissa käyttämättä jääneiden varojen käytön muualla. Tästä menettelystä ei ole kuitenkaan vielä käytännön kokemuksia.

Koulujakelujärjestelmän liitännäistoimia pidettiin tärkeinä ja useat lausunnonantajat esittivät niitä koskevia käytännön ehdotuksia. Ne otetaan huomioon koulujakelujärjestelmää koskevan strategian laadinnassa ja annetaan tiedoksi Maaseutuvirastolle, joka vastaa käytännön tasolla liitännäistoimien suunnittelua koskevan hankintamenettelyn järjestämisestä ja toimiin liittyvästä ohjeistuksesta maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa.

Lausuntokierroksen aikana päätettiin täsmentää eräitä säännöksiä.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2017 lisätalousarvioksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

3 §. Määritelmät. Pykälän 16 kohdassa säädetty koulumaitotuen määritelmä muutettaisiin koulujakelutueksi. Uusi määritelmä kattaisi maitotuotteiden - joiksi luettaisiin sekä maito että maitotuotteet - lisäksi myös hedelmä- ja vihannealan tuotteiden jakelun. Hedelmiin katsotaan yleiskielen mukaisesti kuuluvan myös banaanit, joita ei lueteltaisi pykälässä erikseen huolimatta siitä, että markkinajärjestelyasetuksen 1 artiklassa ne on esitetty hedelmistä ja vihanneksista erillisenä tuoteryhmänä. Markkinajärjestelyasetuksen 1 artiklan 2 kohdan i alakohdan mukaisiin hedelmiin ja vihanneksiin kuuluvat myös markkinajärjestelyasetuksen liitteen I osassa IX tarkoitettut muut tuoreet hedelmät (CN-koodi 0810), joka kattaa myös marjoja, kuten mansikat, vadelmat, karpalot, puolukat, mustikat, herukat ja karviaiset. Näihin on tulkittu kuuluvan sekä viljellyt marjat että luonnonmarjat.

Pykälän 17 kohdan koulumaitoasetuksen määritelmä muutettaisiin vastaamaan uutta koulujakelujärjestelmää koskevaa EU:n lainsäädäntöä.

Ennen 32 a §:ää oleva koulumaitotuki-väliotsikko muutettaisiin vastaamaan 3 §:n 16 kohdan mukaista uutta koulujakelutuen määritelmää.

32 a §. Koulujakelutuen kansallinen strategia. Pykälän otsikko ja pykälän viittaus koulumaitotukeen muutettaisiin vastaamaan 3 §:n 16 kohdan mukaista uutta koulujakelutuen määritelmää.

Pykälää muutettaisiin myös siten, että se kattaisi koulujakelustrategian lisäksi myös koulujakelutukeen liittyvän EU:n komissiolle toimitettavan määrärahoja koskevan ehdotuksen sekä näihin liittyvät muutokset. Näissä asioissa toimivaltainen viranomainen olisi maa- ja metsätalousministeriö. Maaseutuvirasto voisi näissäkin asioissa toimia teknisissä tietojen lähettämiseen liittyvissä tehtävissä. Muutos olisi tarpeen, koska markkinajärjestelylain mukaan toimivaltainen viranomainen on lähtökohtaisesti Maaseutuvirasto, jollei toisin säädetä. Kansallisen strategian päättäminen on jo aiemmin katsottu sillä tavoin periaatteelliseksi tehtäväksi, että se olisi syytä olla ministeriön toimivallassa. Sama koskee määrärahoja koskevia ehdotuksia. Uuden EU-lainsäädännön mukaan jäsenmaan tulee vuosittain toimittaa komissiolle pyyntö siitä, haluaako se käyttää sille vahvistetun alustavan määrärahan kouluvuoden aikana. Määräraha-pyyntö voi tulla ajankohtaiseksi myös tilanteessa, jossa jokin jäsenmaa ei käytä sille vahvistettua alustavaa määrärahaa, jolloin komissio jakaa näin ylijääneen määrärahan hakemusten perusteella muille jäsenmaille. Asiasta säädetään tarkemmin maataloustuotteiden yhteiseen markkinajärjestelyyn liittyvien tiettyjen tukien ja vientitukien vahvistamista koskevien toimenpiteiden määrittämisestä annetun asetuksen (EU) N:o 1370/2013 muuttamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EU) 2016/795.

33 §. Koulujakelutukeen kelpoiset tuotteet. Pykälän otsikon viittaus koulumaitotukeen muutettaisiin vastaamaan 3 §:n 16 kohdan mukaista uutta koulujakelutuen määritelmää.

Pykälässä säädettäisiin koulujakelutuen kohteena olevista tuotteista. Siinä viitattaisiin suoraan sovellettavaan EU:n lainsäädäntöön, jossa säädetään ensinnäkin tuotteiden ominaisuuksia koskevista vaatimuksista. Markkinajärjestelyasetuksen 23 artiklan 6 kohdan mukaan jaettavat tuotteet eivät saa sisältää mitään seuraavista: lisätty sokeri, lisätty suola, lisätty rasva, lisätyt makeutusaineet tai Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1333/2008 määritellyt lisätyt keinotekoiset arominvahventeet E 620—E 650. Sen 6 kohdan mukaan jäsenvaltio voi päättää, saatuaan terveys- ja ravitsemusasioista vastaavilta kansallisilta viranomaisil-

taan asianmukaisen luvan kansallisten menettelyjensä mukaisesti, että 4 ja 5 kohdassa tarkoitettujen tukikelpoisien tuotteiden saavat sisältää vähäisiä määriä lisättyä sokeria, lisättyä suolaa ja/tai lisättyä rasvaa.

Pykälässä säädettäisiin kansallisesti asetettavista tuotteiden ominaisuuksia koskevista vaatimuksista. Vaatimuksena olisi nykytilan mukaisesti se, että tuotteet ovat ravitsemussuosituksen mukaisia. Niiden huomioimisesta säädettäisiin nykytilan mukaisesti tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Viittaus EU:n lainsäädäntöön kattaisi myös 23 artiklan säännökset tuotteista, jotka voivat olla koulujakelutuen kohteena. Sen 2 kohdan mukaan kouluhedelmillä ja kouluvihanneksilla tarkoitetaan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja tuotteita. Näitä ovat hedelmät ja vihannekset ja banaanialan tuoreet tuotteet. Hedelmät ja vihannekset ja banaanit on määritetty tarkemmin markkinajärjestelyasetuksen 1 artiklassa. Mainitun 23 artiklan 2 kohdan mukaan koulumaidolla tarkoitetaan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja tuotteita, joita ovat kulutukseen tarkoitettu maito ja sen laktoosittomat versiot. Maito on määritetty markkinajärjestelyasetuksen 1 artiklassa.

Mainitun 23 artiklan 2 kohdan mukaan kouluhedelmillä ja kouluvihanneksilla tarkoitetaan myös 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja hedelmä- ja vihannesjalostetuotteita. Mainitun 23 artiklan 2 kohdan mukaan koulumaidolla tarkoitetaan myös seuraavia 4 kohdan b alakohdan mukaisia tuotteita, joita ovat juusto, juustoaine, jogurtti ja muut käyneestä tai hapatetusta maidosta valmistetut, lisättyjä makuaineita ja lisättyä hedelmää, pähkinää tai kaakaota sisältämättömät tuotteet. Mainitun 23 artiklan 2 kohdan mukaan koulumaidolla tarkoitetaan myös liitteessä V tarkoitettuja seuraavia tuotteita: hapanmaitotuotteet, hedelmämehua sisältämättömät, luontaisilla aromeilla maustetut ja hedelmämehua sisältävät, luontaisilla aromeilla maustetut tai maustamattomat sekä maitopohjaiset juomat, kaakaota tai hedelmämehua sisältävät tai luontaisilla aromeilla maustetut samoin kuin hapatetut tai ilman hapatetta valmistetut hedelmää sisältävät maitotuotteet, luontaisilla aromeilla maustetut tai maustamattomat. Kyseiset tuotteet on määritetty markkinajärjestelyasetuksen 1 artiklassa.

Edellä selvitetty tuotteet ovat lähtökohtaisesti tukeen oikeutettuja. Mainitun 23 artiklan 11 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on valittava jaettavat tai koulutuksellisiin liitännäistoimenpiteisiin sisällytettävät tuotteensa sellaisten objektiivisten perusteiden mukaan, joihin on kuuluttava yksi tai useampi seuraavista: terveys- ja ympäristönäkökohdat, kausiluonteisuus, vaihtelevuus tai paikallisten tai alueellisten tuotteiden saatavuus, asettaen etusijalle, niin pitkälle kuin se on mahdollista toteuttaa, unionista peräisin olevat tuotteet. Jäsenvaltiot voivat edistää erityisesti paikallisia tai alueellisia hankintoja, luonnonmukaisia tuotteita, lyhyitä toimitusketjuja tai ympäristöhyötyjä ja tarvittaessa asetuksella (EU) N:o 1151/2012 perustettujen laatujärjestelmien nojalla tunnustettuja tuotteita. Jäsenvaltiot voivat harkita asettavansa strategiois- saan etusijalle kestävyyttä ja reilua kauppaa koskevat näkökohdat.

Mainituista EU:n lainsäädännössä tuotteiden valinnassa käytettävistä kriteereistä säädettäisiin tarkemmin ehdotettavassa pykälässä. Sen mukaan Suomessa kriteereinä olisivat tuotteiden luonnonmukainen tuotantotapa, kausiluonteisuus ja saatavuus sekä käytettävissä olevan tuen määrä, lyhyet toimitusketjut ja ympäristöhyödyt. Tuotteiden olisi lisäksi vastattava ravitsemussuosituksia. Näillä kriteereillä arvioidaan voitavan painottaa tuotteita, joissa on tarjolla kohtuullinen vaihtoehto. Näiden kriteerien perusteella valittavista tukikelpoisista tuotteista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

33 a §. Koulujakelutuen kohderyhmä. Pykälässä säädettäisiin koulujakelutuen kohderyhmistä. Se vastaisi lähtökohtaisesti nykyisin koulumaitotuessa käytössä olevaa kohderyhmää eli päiväkodissa olevat lapset ja oppilaitosta käyvät oppilaat.

Momentissa säädettäisiin myös mahdollisuudesta rajata kohderyhmää tarkemmin. Sen mukaan tuki voitaisiin kohdentaa tietylle ikäryhmälle, jos tämä on terveellisten ruokailutottumusten edistämisen vaikuttavuuden kannalta perusteltua. Kohdentamisessa voidaan huomioida myös käytettävissä olevan tuen määrä ja jakelun tehokkaan toteuttamisen varmistaminen.

Rajallisten määrärahojen puitteissa kohteeksi voitaisiin valita ryhmät, joiden kohdalla terveellisten ruokailutottumusten edistäminen koulujakelujärjestelmän keinoin arvioidaan olevan vaikuttavinta ja tarpeellisinta. Vaikuttavuutta eri ikäryhmissä arvioitaisiin erityisesti tuotteiden jakeluun yhdistettävien liitännäistoimenpiteiden toteuttamisen kannalta. Liitännäistoimenpiteitä voisivat olla esimerkiksi hedelmien ja vihannesten käytön lisäämiseen kannustavat tiedotusmateriaalit ja makukoulut. Tässä yhteydessä voitaisiin huomioida myös esimerkiksi hedelmien ja kasvien käytön lisäämisen tarve eri ikäryhmissä. Jakelun tehokkuuden osalta voitaisiin huomioida käytännön seikkoja, jotka tehostavat tuotteiden jakelua ja liitännäistoimien toteuttamista päiväkodeissa tai oppilaitoksissa.

33 b §. Koulujakelutuen määrä ja tukikausi. Pykälässä säädettäisiin koulujakelutuen määrästä ja tukikaudesta. Sen 1 momentissa viitattaisiin informatiivisesti lukuvuoden aikana koko maassa jaettavissa olevan koulujakelutuen enimmäismäärän osalta EU:n koulujakelulainsäädäntöön. Tämä määritelmä kattaa maataloustuotteiden yhteiseen markkinajärjestelyyn liittyvien tiettyjen tukien ja vientitukien vahvistamista koskevien toimenpiteiden määrittämisestä annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 1370/2013, jossa kyseisestä asiasta säädetään tarkemmin. Momentissa todettaisiin selvyuden vuoksi myös se, että koulujakelutukea voidaan myöntää EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetyn enimmäismäärän ja valtion talousarvion rajoissa. Momentissa todettaisiin selvyuden vuoksi myös se, että koulujakelutukea voidaan myöntää EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetyn enimmäismäärän ja valtion talousarvion määrärahojen puitteissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kriteereistä, jotka voitaisiin huomioida yksittäiselle tukikelpoiselle tuotetyypille myönnettävän tuen määrässä ja tukikauden pituudessa. Näitä olisivat tuen kokonaismäärän lisäksi lasten ja oppilaiden arvioitu määrä sekä tuotteiden hinta, määrä ja tuotantotapa. Lasten ja oppilaiden määrä vaikuttaa siihen, kuinka paljon tukea voidaan jaettaville tuotteille kohdistaa. Sama koskee tuotteiden hintaa. Mitä kalliimpi tuote, sitä enemmän siihen kuluu käytettävissä olevaa tuen kokonaismäärää. Jaettavien tuotteiden määrä vaikuttaa myös siihen, paljonko yksittäiselle tuotteelle voidaan kohdistaa tukea. Myös tuotteen tuotantotapa vaikuttaa tuotteen hintaan. Lähtökohtaisesti luonnonmukaisesti tuotetut tuotteet ovat kalliimpia, joten niiden tukitason tulisi olla korkeampi. Näin ollen tuen määrä olisi perusteltua voida asettaa tuotekohtaisesti edellä todettujen kriteerien mukaisesti. Rahoituksen riittävyyden varmistamiseksi voi olla tarvetta rajata myös tukikauden pituutta. Ainakin hedelmien ja vihannesten osalta vaikuttaa siltä, että rahoitus ei riitä tuen myöntämiseen koko kouluvuoden ajan, vaan tukikauden pituutta tulee voida rajata.

Momentissa täsmennettäisiin, että tukitaso määräytyisi sinä hetkenä, jolloin tukeen oikeutettu tuote toimitetaan. Koulujakelujärjestelmässä tukikelpoisten tuotteiden toimitus toteutetaan ennen tuen hakua. EU:n lainsäädäntö mahdollistaa tukihakemusten tekemisen useiden kuukausien ajanjaksolla toimituksen jälkeen, mistä seuraa, että eri toimijat tekevät tukihakemuksia samana ajankohtana toimitetuista tuotteista eri aikaan. Tukitason määräytyminen hakemuksen tekemisajankohdan mukaan aiheuttaisi tilanteen, jossa samaan aikaan hankituille ja jaetuille tukikelpoisille tuotteille voisi tulla erilainen tukitaso riippuen siitä, milloin tukea haetaan. Tä-

män tilanteen välttämiseksi olisi perusteltua täsmentää tuen määräytymisajankohtaa. Tarkoituksena on selkeyttää tukijärjestelmän täytäntöönpanoa ja varmistaa, että hakijoita kohdeltaisiin yhdenvertaisesti ja että tuotteiden tukitaso olisi toimijoiden ennakoitavissa.

Momentin mukaan koulujakelutuen määrästä ja tukikauden pituudesta annettaisiin tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännön asettamissa rajoissa. Olisi perusteltua, että tukitasosta ja tukikauden pituudesta voitaisiin säätää asetuksella, koska tukitaso olisi riippuvainen tuen kohteena olevista tuotteista, joista 33 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi niin ikään valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa hyväksyttävien hakemusten perusteella laskettava tuen määrä ylittäisi tuotteiden hankintaan käytettävissä olevan tuen enimmäismäärän. Tällöin tuen määrää muutettaisiin suhteessa ylittymiseen tai alittumiseen. Vastaavantuypinen säännös on voimassa myös eräissä viljelijätuissa, joissa ei ole varmuutta määrärahan riittävyydestä kaikkien hakemusten mukaisten tukien myöntämiseen. Momentissa säädettäisiin myös valtuudesta antaa tuen määrän muuttamistavasta tarvittaessa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Siinä voitaisiin tarvittaessa säätää tarkemmin esimerkiksi siitä, miten tuen määrää muutetaan ja mikä on tuotteen tukitaso alennuksen jälkeen.

33 c §. *Koulujakelutuen liitännäis-, arviointi- ja tiedotustoimenpiteet.* Pykälässä 1 momentissa säädettäisiin informatiivisista syistä siitä, että EU:n koulujakelulainsäädännössä tarkoitetut liitännäis-, arviointi- ja tiedotustoimenpiteet toteutetaan julkisina hankintoina. Tämä olisi perusteltua, koska erillisen tukihaun järjestäminen näille varsin erityyppisille toimille olisi käytännössä hallinnollisesti erittäin raskasta. Ei ole pidetty myöskään perusteltuna, että näitä toimia voitaisiin toteuttaa usealla eri tavalla sen mukaan kuin niihin haettaisiin tukea. Lähtökohtana ovat keskitetymin organisoidut laajemmat toimet, joiden toteuttaminen on tarkoituksenmukaisempaa julkisena hankintana.

Pykälässä säädettäisiin informatiivisesti niistä vaatimuksista, jotka EU:n koulujakelulainsäädäntö asettaa liitännäistoimenpiteiden toteuttamiselle. Momentin mukaan Maaseutuviraston olisi hankinnan yhteydessä varmistettava, että toimenpiteiden toteuttajaksi hakeva toimija antaa EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetyn sitoumuksen, toimenpiteiden toteuttajaksi valittu toimija ja tämän toteuttamat toimenpiteet täyttävät EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetyt vaatimukset, toimenpiteiden toteuttajaksi valitun toimijan kanssa laaditaan sopimus, jossa vahvistetaan EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetty toimenpiteiden toteutukseen liittyvät velvollisuudet ja vastuut ja toimenpiteiden toteuttajaksi valittu toimija sitoutuu pitämään kirjaa ja ilmoittamaan Maaseutuvirastolle toimenpiteiden toteuttamista koskevat tiedot.

Käytännössä kyse olisi ensisijaisesti liitännäistoimenpiteistä. Tiedotuksen on arvioitu tulevan kyseeseen lähinnä tilanteessa, jossa hedelmä- ja vihannestuotteille kohdennettavan tuen käyttö olisi niin vähäistä, että olisi tarvetta tiedottaa järjestelmästä enemmän. Maaseutuvirastolla olisi mahdollisuus toteuttaa tiedotustoimia myös itse, jos tämä katsottaisiin tarkoituksenmukaiseksi. EU:n koulujakelulainsäädäntö velvoittaa jäsenvaltiot seuraamaan ja arvioimaan koulujakelujärjestelmänsä toimivuutta. Arviointien toteuttamisen on arvioitu tulevan kyseeseen koulujakeluohjelmajärjestelmäjakson alussa ja lopussa.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin osuuteen, joka koulujakelutuen enimmäismäärästä voidaan käyttää liitännäis-, arviointi- ja tiedotustoimenpiteisiin. Asiasta säädetään tarkemmin maataloustuotteiden yhteiseen markkinajärjestelyyn liittyvien tiettyjen tukien ja vientitukien vahvistamista koskevien toimenpiteiden määrittämisestä annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 1370/2013 5 artiklan 1 ja 2 kohdissa, joiden mukaan markkinajärjestelyasetuksen 23 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu unionin tuki koulutuksellisten liitännäistoimenpiteiden rahoii-

tusta varten saa olla enintään 15 prosenttia tämän artiklan 6 kohdassa tarkoitetuista jäsenvaltioiden vuotuisista lopullisista määrärahoista ja 23 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu unionin tuki asiaan liittyviä kustannuksia varten saa olla enintään 10 prosenttia tämän artiklan 6 kohdassa tarkoitetuista jäsenvaltioiden vuotuisista lopullisista määrärahoista.

Momentin mukaan kyseisiin toimiin käytettävästä määrästä voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Tämä voisi olla tarpeen, jos valtion talousarvion antamisen yhteydessä tai tuen käytön ohjaamisen kannalta muutoin olisi tarpeen täsmentää toimenpiteisiin käytettävää määrää. Kyseinen määrä vaikuttaa tuotteiden hankintaan käytettävissä olevan tuen määrään, koska kyseiset prosentit lasketaan kokonaismäärästä, joka voidaan käyttää tuotteiden hankintaan ja kyseisiin toimenpiteisiin yhteensä.

34 §. *Koulujakelutuen hakijoiden hyväksyminen.* Pykälän otsikon viittaus koulumaitotukeen muutettaisiin vastaamaan uutta koulujakelutuen määritelmää. Pykälän 1—4 momentteihin tehtäisiin koulujakelutuen, EU:n koulujakelulainsäädännön, hyväksyttyä koulujakelutuotteiden hakijaa ja hyväksyttyä koulujakelutuotteiden toimittajaa koskevista uusista määritelmistä johtuvat tekniset muutokset.

35 §. *Hyväksyttyä koulujakelutuen hakijaa koskevat vaatimukset.* Pykälän otsikon ja 1 ja 2 momentin viittaus koulumaitotukeen muutettaisiin vastaamaan uutta koulujakelutuen määritelmää.

Pykälän 2 momentti vastaisi nykyistä 2 momenttia siltä osin kuin siinä viitataan informatiivisesti EU:n lainsäädäntöön. Nykyisen 2 momentin säännös siitä, että lapsien ja oppilaiden lukumääräksi katsotaan koko lukukauden osalta lukukauden ensimmäisenä päivänä päiväkotiin ilmoittautuneiden lapsien tai oppilaitokseen ilmoittautuneiden oppilaiden määrä, poistettaisiin tarpeettomana. Asiasta säädetään suoraan sovellettavassa EU:n lainsäädännössä, tarkemmin koulujakelutuen täytäntöönpanoasetuksen 4 artiklan 2 kohdan c alakohdassa.

Nykyinen 3 momentti säilyisi nykyisellään siltä osin kuin siinä säädetään valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä kirjattavista ja ilmoitettavista tiedoista.

Hakuajasta säädetään nykyisin 4 momentissa. Se muutettaisiin valtuudeksi säätää asiasta valtioneuvoston asetuksella ja säännös siirrettäisiin 3 momenttiin, jossa säädetään myös muista valtuussäännöksistä. Uusi säännös mahdollistaisi joustavan tavan järjestää sellaisen määrän hakukierroksia, joihin jäljellä oleva tukimäärä riittää. Varsinkin hedelmille ja vihanneksille myönnettävän tue osalta jaettavissa olevan tuen määrä on vähäisempi eikä maitotuotteilla käytössä ollut 4 momentissa säädettyä koko kouluvuoden ajan jatkuvaa tukihakua välttämättä ole mahdollista järjestää. Liikkumavara ajankohtien suhteen olisi perusteltua myös siksi, että hedelmien ja vihannesten osalta olisi helpompi huomioida kausiluonteisten tuotteiden saatavuus ja hintataso eri ajankohtina.

36 §. *Hyväksyttyä koulujakelutuotteiden toimittajaa koskevat vaatimukset.* Pykälän otsikkoon ja 1 momenttiin tehtäisiin koulujakelutuen, EU:n koulujakelulainsäädännön ja koulujakelutuotteiden toimittajaa koskevista uusista määritelmistä johtuvat tekniset muutokset.

Pykälän 1 momentin 2 kohtaa muutettaisiin siten, että siinä säädettäisiin tietojen kirjaamisvelvoitteen lisäksi velvollisuudesta käyttää tietojärjestelmää, jolla voidaan todentaa tuotteiden hinnan alentamista koskevan velvoitteen noudattaminen. Vaatimus koskisi käytännössä suuria toimijoita, kuten meijereitä tai tukkuja, jotka myyvät tuotteita esimerkiksi kouluille ja hakevat tuen näiden puolesta. Tässä tapauksessa näiden on alennettava ostajalta perimäänsä hintaa tuen määrällä. Hakemusten suuren määrän vuoksi vaatimuksen noudattamisen valvonta edellyt-

tää käytännössä, että tiedot voidaan todentaa tietojärjestelmästä. Näillä toimijoilla on nykyisinkin ollut käytössä tietojärjestelmät, joista nämä tiedot on voitu varmistaa. Vastaava vaatimus on ollut voimassa vanhentuneeseen lainsäädäntöön perustuneessa Maaseutuviraston määräyksessä. Kyse olisi siten säädöksen muuttamisesta vastaamaan nykyisiä käytäntöjä.

Pykälän 2 momentti säilyisi nykyisellään.

Pykälän 3—5 momenttien järjestystä muutettaisiin vastaamaan 35 §:ää. Nykyisen 4 momentin informatiivinen säännös, jonka mukaan hyväksytyltä koulumaitotuotteiden toimittajalta edellytettävistä toimitettuja tuotteita koskevista tiedoista ja muista tuen myöntämisen edellytyksistä säädetään koulumaitoasetuksessa, siirrettäisiin 3 momentiksi ja siihen tehtäisiin EU:n koulujakelulainsäädännön ja koulujakelutuotteiden toimittajaa koskevista uusista määritelmistä johtuvat tekniset muutokset. Nykyisen 4 momentin valtuus antaa tarkempia säännöksiä oikeudesta esittää muita tuotteiden toimittamista ja jakelua koskevia tietoja poistettaisiin tarpeettomana.

Nykyistä 3 momenttia muutettaisiin siten, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä kirjattavien tietojen lisäksi myös tietojärjestelmää koskevista vaatimuksista. Näin valtuus kattaisi myös 1 momentin 2 kohtaan esitetyn vaatimuksen tietojärjestelmästä. Samalla säännös siirrettäisiin 4 momentiksi. Nykyisen pykälän 5 momentin säännös tukihakemuksen ajankohdasta muutettaisiin valtuudeksi säätää asiasta valtioneuvoston asetuksella. Hakuajasta säätäminen asetuksella olisi yhdenmukainen 35 §:ssä ehdotetun valtuuden kanssa. Säännös siirrettäisiin 4 momentiksi, johon koottaisiin pykälän valtuussäännökset.

82 §. *Korjauskehotus ja huomautus hyväksytylle toimijalle.* Pykälän 1 momentissa mainittua koulumaitotuen hakijan, koulumaitotuotteiden toimittajan määritelmää tulisi muuttaa vastaamaan uutta määritelmää. Ottaen huomioon, että säännös kattaa joka tapauksessa kaikki EU:n markkinajärjestelylainsäädännön nojalla hyväksytyt toimijat ja että jokainen hyväksytyn toimijan määritelmän muuttuminen aiheuttaa tarpeen tehdä tekninen muutos kyseiseen pykälään, ehdotetaan, että momentissa ei jatkossa enää lueteltaisi esimerkkeinä yksittäisiä hyväksytyjä toimijoita. Säännökseen jäisi kaikki toimijat kattava EU:n markkinajärjestelylain nojalla hyväksytty toimija. Asiasisällöllisesti muutettu pykälä vastaisi nykytilaa.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtuudesta säädettäisiin lain 33, 35, 36, 33 a—33 c §:ssä. Ne koskisivat tuen tarkempaa kohderyhmää, tukeen oikeutettuja tuotteita, kirjattavia ja ilmoitettavia tietoja, tietojärjestelmiä, tuen määrää, tukikauden pituutta ja tuen hakemisen ajankohtaa.

Lisäksi säädettäisiin Maaseutuviraston oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä. Valtuudesta säädettäisiin ehdotettavan lain 34 §:ssä. Se koskisi hakemuksessa esitettäviä tarkempia tietoja.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 2017.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

4.1 Elinkeinovapaus

Esityksessä esitetään muutettavaksi 34—36 §:n säännöksiä, joissa säädetään eräiltä toimijoilta edellytettävästä hyväksymisestä, ja 82 §:n säännöstä, jossa säädetään hyväksytyille toimijalle annettavasta huomautuksesta ja korjauskehotuksesta. Hyväksymisvaatimuksella on yhteys perustuslain 18 §:ssä tarkoitettuun elinkeinovapauteen. Muutettavaksi ehdotettavien säännösten suhdetta elinkeinovapauteen on käsitelty markkinajärjestelylain antamista koskevassa esityksessä (HE 131/2012 vp). Kyseiset säännökset on annettu perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 34/2012 vp). Pykäliin ehdottavat muutokset olisivat luonteeltaan teknisiä. Ehdotetut säännökset vastaisivat hyväksymisen osalta sisällöllisesti nykytilaa.

4.2 Omaisuuden suoja

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 36 §:n säännöstä, jonka mukaan tukea hakevan tuotteen toimittajan on alennettava tuotteista perimäänsä hintaa. Vaatimuksella on yhteys perustuslain 15 §:ssä tarkoitettuun omaisuudensuojaan. Muutettavaksi ehdotettavan säännöksen suhdetta omaisuudensuojaan on käsitelty markkinajärjestelylain antamista koskevassa esityksessä (HE 131/2012 vp). Kyseinen säännös on annettu perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 34/2012 vp). Ehdottava muutos olisi luonteeltaan tekninen. Ehdotetut säännökset vastaisivat hinnanalentamisvelvollisuuden osalta sisällöllisesti nykytilaa.

4.3 Yhdenvertaisuus

Esityksen 33 a §:n mukaan koulujakelutukea voitaisiin myöntää päiväkodissa oleville lapsille tai oppilaitosta käyville lapsille tai oppilaille jaettavien maitotuotteiden, hedelmien ja vihannesten hankintaan. Tuki voitaisiin kohdentaa tietyille ikäryhmälle, jos tämä on terveellisten ruokailutottumusten edistämisen vaikuttavuuden, käytettävissä olevan tuen määrän ja jakelun tehokkaan toteuttamisen kannalta perusteltua. Säännös on merkityksellinen perustuslain 6 §:n kannalta. Sen mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Lisäksi 6 §:ssä säädetään syrjimättömyyden kiellosta.

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan lailla ei voida mielivaltaisesti asettaa kansalaisia tai kansalaisryhmiä toisia edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Yhdenvertaisuusnäkökohdilla on merkitystä myönnettäessä etuja ja oikeuksia kansalaisille. Toisaalta lainsäädännölle on ominaista, että se saattaa kohdella tietyn hyväksyttävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi ihmisiä eri tavoin edistääkseen muun muassa tosiasiallista tasa-arvoa (PeVL 4/2016 vp). Erityinen kohtelu ei ole kuitenkaan syrjintää, jos kohtelu perustuu lakiin ja sillä on hyväksyttävä tavoite ja keinot ovat oikeasuhtaisia (esimerkiksi PeVL 31/2014 vp, PeVL 18/2006 vp, PeVL 46/2006 vp, PeVL 35/2010, PeVL 2/2011 vp ja PeVL 11/2012 vp).

Kyseistä tukea voidaan myöntää oppilaitoksille niiden jakamien maito-, hedelmä- ja vihannestuotteiden hankintoihin. Tuen tarkoituksena on terveellisten ruokailutottumusten edistäminen. Esityksessä tuen kohdentamisen perusteista säädettäisiin lain nojalla eli se täyttäisi tältä osin perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön vaatimukset. Hyväksyttävän tavoitteen ja keinojen oikeasuhtaisuuden osalta voidaan todeta, että tuen kohdistamisen perusteena olisi 33 a §:n mukaan terveellisten ruokailutottumusten edistämisen vaikuttavuus, käytettävissä olevan tuen määrä ja jakelun tehokkuus. Kyseessä on EU:n lainsäädäntöön ja EU:n rahoitukseen perustuvan järjestelmän täytäntöönpano. Tarkoituksena olisi kohdistaa määrältään varsin rajallista tukea määrärahojen puitteissa niihin ikäryhmiin, joissa erityisesti hedelmien ja vihannesten käyttöä olisi syytä edistää ja jossa näiden tuotteiden käytöllä arvioidaan saatavan paras vaikutus.

tus terveellisten ruokailutottumusten omaksumisessa myöhemmällä iällä. Terveellisiä ruokailutottumuksia edistettäisiin tuotteiden hankinnan tukemisen lisäksi myös koulutuksellisilla liitännäistoimilla.

Kyseessä olisi julkisten varojen suuntaaminen tavalla, jolla ohjattaisiin varoja määrärahojen puitteissa kansanterveydellisesti mahdollisimman tarkoituksenmukaisella ja tehokkaalla tavalla. Erityisesti hedelmien ja vihannesten kannalta käytettävissä olevan tuen määrä on hyvin rajallinen eikä kaikille ikäryhmille jaettavien tuotteiden hankinnan tukeminen ole välttämättä mahdollista siten, että samalla voitaisiin tehokkaasti vaikuttaa terveellisiin ruokailutottumuksiin. Myös tästä syystä voi olla tarvetta rajata tuen kohdetta, erityisesti hedelmien ja vihannesten osalta. Lisäksi tuen kohdentamisessa olisi perusteltua voida ottaa huomioon se, että jakelu saadaan tehokkaasti toteutettua. Käytännössä jakelu voi olla tehokkaampaa, jos se voidaan toteuttaa vain yhdessä organisaatiossa, kuten ala-asteella tai päiväkodissa.

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on nimenomaan iän osalta katsottu, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloinkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (PeVL 21/2007 vp).

Näin ollen on katsottu, että kohdentamisen taustalla olevat tavoitteet ovat yhteiskunnallisesti hyväksyttäviä ja sen toteuttamiseksi ehdotettavat keinot oikeasuhtaisia. Näillä perusteilla on katsottu, että esitys olisi perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukainen ja eikä se olisi yhdenvertaisuuden näkökulmasta ongelmallinen.

4.4 Norminantovaltuus

Ehdotettavassa laissa muutettaisiin valtioneuvoston asetuksen antamiseen valtuuttavia 33, 35 ja 36 §:n säännöksiä. Niillä on merkitystä perustuslain 80 §:n kannalta, jonka 1 momentin mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioita, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Muutettavaksi ehdotettavien valtuussäännösten suhdetta perustuslaissa normiantovaltuudelle asetettuihin rajoituksiin on käsitelty esityksessä HE 131/2012 vp. Kyseiset säännökset on annettu perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 34/2012 vp).

Lain 33 §:n valtuussäännökseen lisättäisiin mahdollisuus antaa tarkempia säännöksiä tukikeinoista tuotteista. Lain 35 §:n 2 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos ja itse valtuussäännös vastaisi nykytilaa. Lain 36 §:n valtuussäännökseen lisättäisiin mahdollisuus antaa tarkempia säännöksiä tietojen kirjaamiseen käytettävistä tietojärjestelmistä. Lain 35 ja 36 §:ään lisättäisiin valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella hakemuksen ajanjaksosta, jonka yksittäisen tukihakemuksen tulee kattaa. Uudessa 33 a, 33 b ja 33 c §:ssä säädettäisiin valtuudesta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä tuen kohderyhmästä, tukikauden pituudesta ja tuen määrästä.

Valtuussäännösten kohteena olevien oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on pyritty säätämään lain tasolla täsmällisesti ja tarkkarajaisesti ja varmistamaan, etteivät valtuussäännökset koske seikkoja, joista voidaan säätää vain lailla. On myös huomioitu asetuksenantovaltuutta koskeva, esimerkiksi lausunnoista PeVL 43/2006 vp, 25/2005 vp ja 47/2001 vp ilmenevä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö.

Erityisesti on huomioitu perustuslakivaliokunnan kyseisen markkinajärjestelylain käsittelyn yhteydessä toteama kanta (PeVL 34/2012 vp), jonka mukaan asetuksenantajan valtaa rajoittaa lakiehdotuksen säännösten lisäksi verraten yksityiskohtainen maataloustuotteiden markkinajärjestelyä koskeva lainsäädäntö, ja että tämä sääntely muodostaa valiokunnan lausuntokäytän-

tö (PeVL 37/2005 vp) huomioon ottaen sen kokonaisuuden, jota tarkempia säännöksiä voidaan valtuuksien nojalla antaa. Ehdotettavissa valtuussäännöksissä on huomioitu EU:n lainsäädäntö viittaamalla tarkempien säännösten antamiseen vain EU:n lainsäädännön asettamissa säädetyissä rajoissa.

Lisäksi ehdotettavassa laissa muutettaisiin Maaseutuviraston määräyksen antamiseen valtuuttavaa 34 §:n säännöstä. Sillä on merkitystä perustuslain 80 §:n 2 momentin kannalta, jonka mukaan määräyksen antamiseen on oltava sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä. Sääntelyn asiallinen merkitys ei myöskään saa edellyttää, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Mainittu 34 § koskee Maaseutuviraston oikeutta antaa tarkempia määräyksiä hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista. Se on annettu perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (HE 131/2012 vp). Sen määräystenantovaltuutta koskevaan säännökseen ei esitetä muutoksia.

Edellä selvitetyn perusteella on katsottu, että lakiehdotus vastaa perustuslakivaliokunnan käytäntöä ja että se voitaisiin hyväksyä tavallisen lain säätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 3 §:n 16 ja 17 kohta, 32 a § ja sen edellä oleva väliotsikko, 33—36 ja 82 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 16 ja 17 kohta ja 32 a § laissa 1194/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 33 a—33 c § seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

16) *koulujakelutuella* markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston II luvun 1 jaksossa tarkoitettua tukea maitotuotteiden, hedelmien ja vihannesten toimittamiseksi koulujen oppilaille; 17) *EU:n koulujakelulainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston II luvun 1 jakson ja horisontaalasetuksen koulujakelutukea koskevia säännöksiä sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 soveltamissäännöistä hedelmien ja vihannesten, banaanien ja maidon toimittamisesta oppilaitoksiin myönnettävän unionin tuen osalta annettua komission täytäntöönpanoasetusta 2017/39, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 täydentämisestä hedelmien ja vihannesten, banaanien ja maidon toimittamiseen oppilaitoksille myönnettävän unionin tuen osalta sekä komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 907/2014 muuttamisesta annettua komission delegeoitua asetusta 2017/40 ja maataloustuotteiden yhteiseen markkinajärjestelyyn liittyvien tiettyjen tukien ja vientitukien vahvistamista koskevien toimenpiteiden määrittämisestä annettua neuvoston asetusta (EU) N:o 1370/2013;

Koulujakelutuki

32 a §

Koulujakelutuen kansallinen strategia

Markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitettu koulujakelutuen kansallisesta strategiasta ja siihen liittyvästä Euroopan unionin komissiolle toimitettavasta määrärahoja koskevasta ehdotuksesta sekä näihin liittyvistä muutoksista päättää maa- ja metsätalousministeriö.

33 §

Koulujakelutukeen kelpoiset tuotteet

Sen lisäksi, mitä koulujakelutukeen kelpoisten tuotteiden vaatimuksista säädetään EU:n koulujakelulainsäädännössä, tuotteiden on vastattava ravitsemussuosituksia. Tukikelpoisten tuotteiden valinnassa voidaan huomioida tuotteiden luonnonmukainen tuotantotapa, kausiluonteisuus ja saatavuus sekä käytettävissä olevan tuen määrä, lyhyet toimitusketjut ja ympäristö-

hyödyt. Ravitsemussuositusten huomioimisesta ja tukikelpoisista tuotteista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

33 a §

Koulujakelutuen kohderyhmä

Koulujakelutukea voidaan myöntää päiväkodissa oleville lapsille tai oppilaitosta käyville lapsille tai oppilaille jaettavien maitotuotteiden, hedelmien ja vihannesten hankintaan. Tuki voidaan kohdentaa tietylle ikäryhmälle, jos tämä on terveellisten ruokailutottumusten edistämisen vaikuttavuuden, käytettävissä olevan tuen määrän ja jakelun tehokkaan toteuttamisen kannalta perusteltua. Tuen kohdentamisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

33 b §

Koulujakelutuen määrä ja tukikausi

Koulujakelutuen enimmäismäärästä lukuvuoden aikana koko maassa säädetään EU:n koulujakelulainsäädännössä. Koulujakelutukea voidaan myöntää EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetyn enimmäismäärän ja valtion talousarvion määrärahojen puitteissa.

Yksittäiselle tukikelpoiselle tuotetyypille myönnettävän tuen määrässä ja tukikauden pituudessa voidaan ottaa huomioon tuen enimmäismäärän lisäksi lasten ja oppilaiden arvioitu määrä sekä tuotteiden hinta, määrä ja tuotantotapa. Tukitaso määräytyy tuotteen toimitusajankohdan mukaan. Koulujakelutuen määrästä ja tukikauden pituudesta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännön asettamissa rajoissa.

Jos hyväksyttävien hakemusten perusteella laskettava tuen määrä ylittää tuotteiden hankintaan käytettävissä olevan tuen enimmäismäärän, tuen määrää muutetaan suhteessa ylittymiseen. Tuen määrän muuttamistavasta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

33 c §

Koulujakelutuen liitännäis-, arviointi- ja tiedotustoimenpiteet

EU:n koulujakelulainsäädännössä tarkoitetut liitännäis-, arviointi- ja tiedotustoimenpiteet toteutetaan julkisina hankintoina. Maaseutuviraston on hankinnan yhteydessä varmistettava, että:

- 1) toimenpiteiden toteuttajaksi hakeva toimija antaa EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetyn sitoumuksen;
- 2) toimenpiteiden toteuttajaksi valittu toimija ja tämän toteuttamat toimenpiteet täyttävät EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetyt vaatimukset;
- 3) toimenpiteiden toteuttajaksi valitun toimijan kanssa laaditaan sopimus, jossa vahvistetaan EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetty liitännäistoimenpiteiden toteutukseen liittyvät velvollisuudet ja vastuut;
- 4) toimenpiteiden toteuttajaksi valittu toimija sitoutuu pitämään kirjaa ja ilmoittamaan Maaseutuvirastolle toimenpiteiden toteuttamista koskevat tiedot.

Osuudesta, joka koulujakelutuen enimmäismäärästä voidaan enintään käyttää liitännäis-, arviointi- ja tiedotustoimenpiteisiin, säädetään EU:n koulujakelulainsäädännössä. Niihin käytettävästä määrästä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

34 §

Koulujakelutuen hakijoiden hyväksyminen

Koulujakelutuen hakijan velvollisuudesta hakea hyväksymistä tähän tarkoitukseen säädetään EU:n koulujakelulainsäädännössä. Maaseutuvirasto päättää hakemuksesta hyväksymisestä. Hyväksymisen edellytyksenä on sen lisäksi, mitä EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetään, että hakija on julkinen tai viranomaisen hyväksymä yksityinen päiväkotitoiminta, esikoulu, perusasteen oppilaitos tai toisen asteen oppilaitos taikka niiden toiminnasta vastaava viranomainen (*hyväksytty koulujakelutuen hakija*).

Koulujakelutukea voi hakea hyväksytyn koulujakelutuen hakijan puolesta tälle koulujakelutuen kohteena olevia tuotteita toimittava toimija, joka on hyväksytty tähän tarkoitukseen (*hyväksytty koulujakelutuotteiden toimittaja*). Maaseutuvirasto päättää hakemuksesta hyväksymisestä. Hyväksymisen edellytyksenä on sen lisäksi, mitä EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetään, että tuotteiden toimittaja esittää hyväksytyn koulujakelutuen hakijan antaman valtuutuksen tuen hakemiseen tämän puolesta.

Tässä pykälässä tarkoitettua hyväksymistä hakevan toimijan on esitettävä hyväksymistä koskevassa hakemuksessa tässä pykälässä tarkoitettujen hyväksymisen edellytyksiä koskevat tiedot. Maaseutuvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä hakemuksissa esitettävistä tiedoista.

Myönnetty hyväksyminen on voimassa toistaiseksi. Hyväksymisen peruuttamisen edellytyksistä ja peruutetun hyväksymisen uudelleen voimaansaattamisen edellytyksistä säädetään EU:n koulujakelulainsäädännössä.

35 §

Hyväksyttyä koulujakelutuen hakijaa koskevat vaatimukset

Hyväksytyn koulujakelutuen hakijan on:

- 1) varmistettava tuen kohteena olevien tuotteiden jakelu ainoastaan tuen kohderyhmään kuuluville lapsille tai oppilaille;
- 2) pidettävä kirjaa jaetuista tukikelpoisista tuotteista; ja
- 3) ilmoitettava Maaseutuvirastolle 1 kohdassa tarkoitettujen lapsien ja oppilaiden lukumäärä ja näille jaettuja tuotteita koskevat tiedot.

Muista koulujakelutuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä säädetään EU:n koulujakelulainsäädännössä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista kirjattavista ja ilmoitettavista tiedoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää siitä ajanjaksosta, jonka hyväksytyn koulujakelutuen hakijan yksittäisen tukihakemuksen tulee kattaa.

36 §

Hyväksyttyä koulujakelutuotteiden toimittajaa koskevat vaatimukset

Jos koulujakelutukea hakee hyväksytty koulujakelutuotteiden toimittaja, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tämä:

- 1) alentaa tukihakemuksen kohteena olevien tuotteiden hintaa vähintään maksettavaa tukea vastaavalla määrällä siten, että alennetun hinnan ja tuen yhteenlaskettu määrä ei ylitä hintaa, jonka vastaavatyypiset asiakkaat maksavat kyseiselle tuotteiden toimittajalle;
- 2) pitää kirjaa tuotteiden hinnan alentamista koskevista tiedoista tietojärjestelmällä, josta voidaan todentaa 1 kohdassa tarkoitettujen vaatimuksien noudattaminen;

3) ilmoittaa Maaseutuvirastolle tämän pyynnöstä ilman aiheutonta viivytystä tiedot, joiden perusteella voidaan varmistaa hinnan alentaminen kunkin hyväksytyn koulujakelutuen hakijan osalta.

Maaseutuvirastolla on oikeus saada 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut tiedot salassapitosäännösten estämättä.

Hyväksytyltä koulujakelutuotteiden toimittajalta edellytettävistä toimitettuja tuotteita koskevista tiedoista ja muista tuen myöntämisen edellytyksistä säädetään EU:n koulujakelulainsäädännössä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista kirjattavista tiedoista ja tietojärjestelmistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää siitä ajanjaksosta, jonka hyväksytyn koulujakelutuotteiden toimittajan yksittäisen tukihakemuksen tulee kattaa.

82 §

Korjauskehotus ja huomautus hyväksytylle toimijalle

Hyväksymisen myöntäneen viranomaisen on annettava EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitetulle hyväksytylle toimijalle kirjallinen korjauskehotus, jollei EU:n markkinajärjestelylainsäädännöstä muuta johdu, jos tämä:

1) ei täytä tässä laissa tai EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettuja hyväksymisen edellytyksiä; tai

2) laiminlyö tai rikkoo toimintaansa koskevia tässä laissa tai EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä säädettyjä vaatimuksia.

Korjauskehotuksen antaneen viranomaisen on asetettava toimijalle määräaika, jonka kuluessa havaitut puutteet, laiminlyönnit tai rikkomukset on korjattava, jollei määräajan asettaminen ole ilmeisen tarpeetonta.

Jos korjaaminen on mahdotonta, hyväksymisen myöntänyt viranomainen voi korjauskehotuksen asemesta antaa toimijalle huomautuksen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Oppilaitoksille ja päiväkodeille 31 päivään heinäkuuta 2017 mennessä toimitettuihin tuotteisiin sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 16 päivänä maaliskuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen

Laki

maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 3 §:n 16 ja 17 kohta, 32 a § ja sen edellä oleva väliotsikko, 33—36 ja 82 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 16 ja 17 kohta ja 32 a § laissa 1194/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 33 a—33 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan

16) *koulumaitotuella* markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston II luvun 1 jakson 2 alajaksossa tarkoitettua tukea maitotuotteiden toimittamiseksi koulujen oppilaille;

17) *koulumaitoasetuksella* neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maidon ja tiettyjen maitotuotteiden toimittamiseksi koulujen oppilaille myönnettävän yhteisön tuen osalta annettua komission asetusta (EY) N:o 657/2008;

16) *koulujakelutuella* markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston II luvun 1 jaksossa tarkoitettua tukea maitotuotteiden, *hedelmien ja vihannesten* toimittamiseksi koulujen oppilaille;

17) **EU:n koulujakelulainsäädännöllä** markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston II luvun 1 jakson ja horisontaaliasetuksen koulujakelutukea koskevia säännöksiä sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 soveltamis-säännöistä hedelmien ja vihannesten, banaanien ja maidon toimittamisesta oppilaitoksiin myönnettävän unionin tuen osalta annettua komission täytäntöönpanoasetusta 2017/39, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 täydentämisestä hedelmien ja vihannesten, banaanien ja maidon toimittamiseen oppilaitoksille myönnettävän unionin tuen osalta sekä komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 907/2014 muuttamisesta annettua komission delegoitua asetusta 2017/40 ja maataloustuotteiden yhteiseen markkinajärjestelyyn liittyvien tiettyjen tukien ja vientitukien vahvistamista koskevien toimenpiteiden määrittämisestä annettua neuvoston asetusta (EU) N:o 1370/2013;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Koulumaitotuki

Koulujakelutuki

32 a §

32 a §

Koulumaitotuen kansallinen strategia

Koulujakelutuen kansallinen strategia

Markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitettun koulumaitotukeen liittyvän kansallisen strategian laatii maa- ja metsätalousministeriö.

Markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitettusta koulujakelutuen kansallisesta strategiasta ja siihen liittyvästä Euroopan unionin komissiolle toimitettavasta määrärahoja koskevasta ehdotuksesta sekä näihin liittyvistä muutoksista päättää maa- ja metsätalousministeriö.

33 §

33 §

Koulumaitotukeen kelpoiset tuotteet

Koulujakelutukeen kelpoiset tuotteet

Sen lisäksi, mitä koulumaitotukeen kelpoisten tuotteiden vaatimuksista säädetään koulumaitoasetuksessa, tuotteiden on vastattava ravintosuosituksia. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ravintosuositusten huomioimisesta tuotteita koskeissa vaatimuksissa.

Sen lisäksi, mitä koulujakelutukeen kelpoisten tuotteiden vaatimuksista säädetään EU:n koulujakelulainsäädännössä, tuotteiden on vastattava ravitsemussuosituksia. Tukikelpoisten tuotteiden valinnassa voidaan huomioida tuotteiden luonnonmukainen tuotantotapa, kausiluonteisuus ja saatavuus sekä käytettävissä olevan tuen määrä, lyhyet toimitusketjut ja ympäristöhyödyt. Ravitsemussuosituksien huomioimisesta ja tukikelpoisista tuotteista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

33 a §

Koulujakelutuen kohderyhmä

Koulujakelutukea voidaan myöntää päiväkodissa oleville lapsille tai oppilaitosta käyville lapsille tai oppilaille jaettavien maitotuotteiden, hedelmien ja vihannesten hankintaan. Tuki voidaan kohdentaa tietylle ikäryhmälle, jos tämä on terveellisten ruokailutottumusten edistämisen vaikuttavuuden, käytettävissä olevan tuen määrän ja jakelun tehokkaan toteuttamisen kannalta perusteltua. Tuen kohdentamisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

33 b §

Koulujakelutuen määrä ja tukikausi

Koulujakelutuen enimmäismäärästä lukuvuoden aikana koko maassa säädetään EU:n koulujakelulainsäädännössä. Koulujakelutukea voidaan myöntää EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetyn enimmäismäärän ja valtion talousarvion määrärahojen puitteissa.

Yksittäiselle tukikelpoiselle tuotetyypille myönnettävän tuen määrässä ja tukikauden pituudessa voidaan ottaa huomioon tuen enimmäismäärän lisäksi lasten ja oppilaiden arvioitu määrä sekä tuotteiden hinta, määrä ja tuotantotapa. Tukitaso määräytyy tuotteen toimitusajankohdan mukaan. Koulujakelutuen määrästä ja tukikauden pituudesta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännön asettamissa rajoissa.

Jos hyväksyttävien hakemusten perusteella laskettava tuen määrä ylittää tuotteiden hankintaan käytettävissä olevan tuen enimmäismäärän, tuen määrää muutetaan suhteessa ylittymiseen. Tuen määrän muuttamistavasta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

33 c §

Koulujakelutuen liitännäis-, arviointi- ja tiedotustoimenpiteet

EU:n koulujakelulainsäädännössä tarkoitetut liitännäis-, arviointi- ja tiedotustoimenpiteet toteutetaan julkisina hankintoina. Maa-seutuviraston on hankinnan yhteydessä varmistettava, että:

1) toimenpiteiden toteuttajaksi hakeva toimija antaa EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetyn sitoumuksen;

2) toimenpiteiden toteuttajaksi valittu toimija ja tämän toteuttamat toimenpiteet täyttävät EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetyt vaatimukset;

3) toimenpiteiden toteuttajaksi valitun toimijan kanssa laaditaan sopimus, jossa vahvistetaan EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetty liitännäistoimenpiteiden toteutukseen liittyvät velvollisuudet ja vastuut;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

34 §

Koulumaitotuen hakijoiden hyväksyminen

Koulumaitotuen hakijan velvollisuudesta hakea hyväksymistä tähän tarkoitukseen säädetään koulumaitoasetuksessa. Maaseutuvirasto päättää hakemuksesta hyväksymisestä. Hyväksymisen edellytyksenä on sen lisäksi, mitä koulumaitoasetuksessa säädetään, että hakija on julkinen tai viranomaisen hyväksymä yksityinen päiväkotitoiminta, esikoulu, perusasteen oppilaitos tai toisen asteen oppilaitos taikka niiden toiminnasta vastaava viranomaisen (hyväksytty koulumaitotuen hakija).

Koulumaitotukea voi hakea hyväksytyn koulumaitotuen hakijan puolesta tälle koulumaitotuen kohteena olevia tuotteita toimittava toimija, joka on hyväksytty tähän tarkoitukseen (hyväksytty koulumaitotuotteiden toimittaja). Maaseutuvirasto päättää hakemuksesta hyväksymisestä. Hyväksymisen edellytyksenä on sen lisäksi, mitä koulumaitoasetuksessa säädetään, että tuotteiden toimittaja esittää hyväksytyn koulumaitotuen hakijan antaman valtuutuksen tuen hakemiseen tämän puolesta.

Koulumaitotuen hakijan hyväksymistä tai koulumaitotuotteiden toimittajan hyväksymistä hakevan toimijan on esitettävä hyväksymistä koskevassa hakemuksessa tässä pykälässä tarkoitetut hyväksymisen edellytyksiä koskevat tiedot. Maaseutuvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä hakemuksissa esitettävistä tiedoista.

Myönnetty hyväksyminen on voimassa toistaiseksi. Hyväksymisen peruuttamisen edellytyksistä ja peruutetun hyväksymisen uudelleen voimaansaattamisen edellytyksistä säädetään koulumaitoasetuksessa.

34 §

Koulujakelutuen hakijoiden hyväksyminen

4) toimenpiteiden toteuttajaksi valittu toimija sitoutuu pitämään kirjaa ja ilmoittamaan Maaseutuvirastolle toimenpiteiden toteuttamista koskevat tiedot.

Osuudesta, joka koulujakelutuen enimmäismäärästä voidaan enintään käyttää liitännäis-, arviointi- ja tiedotustoimenpiteisiin, säädetään EU:n koulujakelulainsäädännössä. Niihin käytettävästä määrästä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Koulujakelutuen hakijan velvollisuudesta hakea hyväksymistä tähän tarkoitukseen säädetään EU:n koulujakelulainsäädännössä. Maaseutuvirasto päättää hakemuksesta hyväksymisestä. Hyväksymisen edellytyksenä on sen lisäksi, mitä EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetään, että hakija on julkinen tai viranomaisen hyväksymä yksityinen päiväkotitoiminta, esikoulu, perusasteen oppilaitos tai toisen asteen oppilaitos taikka niiden toiminnasta vastaava viranomaisen (hyväksytty koulujakelutuen hakija).

Koulujakelutukea voi hakea hyväksytyn koulujakelutuen hakijan puolesta tälle koulujakelutuen kohteena olevia tuotteita toimittava toimija, joka on hyväksytty tähän tarkoitukseen (hyväksytty koulujakelutuotteiden toimittaja). Maaseutuvirasto päättää hakemuksesta hyväksymisestä. Hyväksymisen edellytyksenä on sen lisäksi, mitä EU:n koulujakelulainsäädännössä säädetään, että tuotteiden toimittaja esittää hyväksytyn koulujakelutuen hakijan antaman valtuutuksen tuen hakemiseen tämän puolesta.

Tässä pykälässä tarkoitettua hyväksymistä hakevan toimijan on esitettävä hyväksymistä koskevassa hakemuksessa tässä pykälässä tarkoitetut hyväksymisen edellytyksiä koskevat tiedot. Maaseutuvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä hakemuksissa esitettävistä tiedoista.

Myönnetty hyväksyminen on voimassa toistaiseksi. Hyväksymisen peruuttamisen edellytyksistä ja peruutetun hyväksymisen uudelleen voimaansaattamisen edellytyksistä säädetään EU:n koulujakelulainsäädännössä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

35 §

Hyväksyttyä koulumaitotuen hakijaa koskevat vaatimukset

Hyväksytyn koulumaitotuen hakijan on:
1) varmistettava tuen kohteena olevien tuotteiden jakelu ainoastaan päiväkodissa oleville lapsille tai oppilaitosta käyville lapsille tai oppilaille;

2) pidettävä kirjaa jaetuista tukikelpoisista tuotteista; ja

3) ilmoitettava Maaseutuvirastolle 1 kohdassa tarkoitettujen lapsien ja oppilaiden lukumäärää ja näille jaettuja tuotteita koskevat tiedot.

Lapsien ja oppilaiden lukumääräksi katsotaan koko lukukauden osalta lukukauden ensimmäisenä päivänä päiväkotiin ilmoittautuneiden lapsien tai oppilaitokseen ilmoittautuneiden oppilaiden määrä. Muista koulumaitotuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä säädetään koulumaitoasetuksessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista kirjattavista ja ilmoitettavista tiedoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Hyväksytyn koulumaitotuen hakijan on haettava tukea siten, että yksittäinen tukihakemus kattaa yhden lukukauden.

36 §

Hyväksyttyä koulumaitotuotteiden toimittajaa koskevat vaatimukset

Jos koulumaitotukea hakee hyväksytty koulumaitotuotteiden toimittaja, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tämä:

1) alentaa tukihakemuksen kohteena olevien tuotteiden hintaa vähintään maksettavaa tukea vastaavalla määrällä siten, että alennettun hinnan ja tuen yhteenlaskettu määrä ei ylitä hintaa, jonka vastaaventyypiset asiakkaat maksavat kyseiselle tuotteiden toimittajalle;

2) pitää kirjaa tuotteiden hinnan alentamis-

35 §

Hyväksyttyä koulujakelutuen hakijaa koskevat vaatimukset

Hyväksytyn koulujakelutuen hakijan on:
1) varmistettava tuen kohteena olevien tuotteiden jakelu ainoastaan *tuen kohderyhmään kuuluville* lapsille tai oppilaille;

2) pidettävä kirjaa jaetuista tukikelpoisista tuotteista; ja

3) ilmoitettava Maaseutuvirastolle 1 kohdassa tarkoitettujen lapsien ja oppilaiden lukumäärää ja näille jaettuja tuotteita koskevat tiedot.

Muista koulujakelutuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä säädetään EU:n koulujakelulainsäädännössä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista kirjattavista ja ilmoitettavista tiedoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa. *Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää siitä ajanjaksosta, jonka hyväksytyn koulujakelutuen hakijan yksittäisen tukihakemuksen tulee kattaa.*

36 §

Hyväksyttyä koulujakelutuotteiden toimittajaa koskevat vaatimukset

Jos koulujakelutukea hakee hyväksytty koulujakelutuotteiden toimittaja, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tämä:

1) alentaa tukihakemuksen kohteena olevien tuotteiden hintaa vähintään maksettavaa tukea vastaavalla määrällä siten, että alennettun hinnan ja tuen yhteenlaskettu määrä ei ylitä hintaa, jonka vastaaventyypiset asiakkaat maksavat kyseiselle tuotteiden toimittajalle;

2) pitää kirjaa tuotteiden hinnan alentamis-

Voimassa oleva laki

ta koskevista tiedoista;

3) ilmoittaa Maaseutuvirastolle tämän pyynnöstä ilman aiheetonta viivytystä tiedot, joiden perusteella voidaan varmistaa hinnan alentaminen kunkin hyväksytyin koulumaitotuen hakijan osalta.

Maaseutuvirastolla on oikeus saada 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut tiedot salassapitosäännösten estämättä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista kirjattavista tiedoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Hyväksytyltä koulumaitotuotteiden toimittajalta edellytettävistä toimitettuja tuotteita koskevista tiedoista ja muista tuen myöntämisen edellytyksistä säädetään koulumaitoasetuksessa. *Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa koulumaitoasetuksessa sallittuja tarkempia säännöksiä hyväksytyin koulumaitotuotteiden toimittajan oikeudesta esittää koulumaitoasetuksessa tarkoitettujen tietojen sijaan muita tuotteiden toimittamista ja jakelua koskevia tietoja, jos tämä on hyväksytyin koulumaitotuotteiden toimittajan kannalta tarkoituksenmukaista eikä vaaranna tuen kohteena olevien tuotteiden seuranta.*

Hyväksytyin koulumaitotuotteiden toimittajan on haettava tukea siten, että yksittäinen tukihakemus kattaa yhden kuukauden ajanjakson.

82 §

Korjauskehotus ja huomautus hyväksytylle toimijalle

Hyväksymisen myöntäneen viranomaisen on annettava *hyväksytylle varastoitavien tuotteiden valmistajalle, sokerialan yritykselle, hampun siementen tuojalle, tarkastuslaitokselle, muonitusvarastolle, koulumaitotuen hakijalle, koulumaitotuotteiden toimittajalle, ruhonluokittajalle tai takaajalle taikka muulle EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettulle hyväksytylle toimijalle kirjallinen korjauskehotus, jollei EU:n markkinajärjestelylainsäädännöstä muuta johdu, jos tämä:*

1) ei täytä tässä laissa tai EU:n markkina-

Ehdotus

ta koskevista tiedoista *tietojärjestelmällä, josta voidaan todentaa 1 kohdassa tarkoitettua vaatimuksen noudattaminen;*

3) ilmoittaa Maaseutuvirastolle tämän pyynnöstä ilman aiheetonta viivytystä tiedot, joiden perusteella voidaan varmistaa hinnan alentaminen kunkin hyväksytyin koulujakelutuen hakijan osalta.

Maaseutuvirastolla on oikeus saada 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut tiedot salassapitosäännösten estämättä.

Hyväksytyltä koulujakelutuotteiden toimittajalta edellytettävistä toimitettuja tuotteita koskevista tiedoista ja muista tuen myöntämisen edellytyksistä säädetään EU:n koulujakelulainsäädännössä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista kirjattavista tiedoista *ja tietojärjestelmistä* voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa. *Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää siitä ajanjaksosta, jonka hyväksytyin koulujakelutuotteiden toimittajan yksittäisen tukihakemuksen tulee kattaa.*

82 §

Korjauskehotus ja huomautus hyväksytylle toimijalle

Hyväksymisen myöntäneen viranomaisen on annettava EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettulle hyväksytylle toimijalle kirjallinen korjauskehotus, jollei EU:n markkinajärjestelylainsäädännöstä muuta johdu, jos tämä:

1) ei täytä tässä laissa tai EU:n markkina-

Voimassa oleva laki

järjestelylainsäädännössä tarkoitettuja hyväksymisen edellytyksiä; tai

2) laiminlyö tai rikkoo toimintaansa koskevia tässä laissa tai EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä säädettyjä vaatimuksia.

Korjauskehotuksen antaneen viranomaisen on asetettava toimijalle määräaika, jonka kuluessa havaitut puutteet, laiminlyönnit tai rikkomukset on korjattava, jollei määräajan asettaminen ole ilmeisen tarpeetonta.

Jos korjaaminen on mahdotonta, hyväksymisen myöntänyt viranomainen voi korjauskehotuksen asemesta antaa toimijalle huomautuksen.

Ehdotus

järjestelylainsäädännössä tarkoitettuja hyväksymisen edellytyksiä; tai

2) laiminlyö tai rikkoo toimintaansa koskevia tässä laissa tai EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä säädettyjä vaatimuksia.

Korjauskehotuksen antaneen viranomaisen on asetettava toimijalle määräaika, jonka kuluessa havaitut puutteet, laiminlyönnit tai rikkomukset on korjattava, jollei määräajan asettaminen ole ilmeisen tarpeetonta.

Jos korjaaminen on mahdotonta, hyväksymisen myöntänyt viranomainen voi korjauskehotuksen asemesta antaa toimijalle huomautuksen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Oppilaitoksille ja päiväkodeille 31 päivään heinäkuuta 2017 mennessä toimitettuihin tuotteisiin sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.